

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет іноземних мов
Кафедра іноземних мов

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри
Віта БЕЗЛЮДНА

“29” липня 2023 року

***РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК.03 ІНОЗЕМНА МОВА
(АНГЛІЙСЬКА)***

Галузь знань **10 Природничі науки**

Спеціальність: **101 Екологія**

Освітня програма: **Екологія**

Робоча програма з дисципліни «Іноземна мова (Англійська)» у здобувачів вищої освіти спеціальності **101 Екологія**

Розробник:

Шумасва С. П. – к.п.н., доцент кафедри іноземних мов

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри іноземних мов
Протокол № 1 від “29” липня 2023 року

Завідувач кафедри іноземних мов

Віта БЕЗЛЮДНА

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії
природничо-географічного факультету
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії природничо-географічного факультету

Інна РОЖІ

(підпис)

(прізвище та ініціали)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська, англійська	Українська, англійська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	8/240	8/240
Курс	I, II-й	I, II-й
Семестр	1,2,3,4-й	1,2,3,4-й
Кількість змістових модулів із розподілом:	12	12
Обсяг кредитів	8	8
Обсяг годин, у тому числі:		
Аудиторні:		
Лекційні		
Семінарські / Практичні	160	20
Лабораторні		
Самостійна робота	40	110
Індивідуальні завдання	40	110
Форма семестрового контролю	2 семестр – залік, 4 семестр – екзамен	2 семестр – залік, 4 семестр – екзамен

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у здобувачів вищої освіти комунікативної компетенції у межах загальної тематики та з фаху, а також розвиток компетенцій читання, аудіювання, письма розуміння та перекладу фахової літератури як за допомогою словника, так і без нього.

Завдання:

- практичне (формувати у здобувачів вищої освіти комунікативну, лінгвістичну та соціокультурну компетенції);
- когнітивне (формувати у здобувачів вищої освіти когнітивну компетенцію у взаємозв'язку з іншими видами компетенцій);
- емоційно-розвиваюче (формувати у здобувачів вищої освіти позитивне ставлення до оволодіння як мовою, так і культурою англомовного світу);
- освітнє (розвивати у здобувачів вищої освіти здатність до самооцінки і самовдосконалення, що допоможе їм успішно завершити курс вищої освіти і стане передумовою їх наступного професійного росту);
- професійне (формувати у здобувачів вищої освіти професійну компетенцію шляхом ознайомлення їх з різними методами і прийомами навчання іноземної мови та залучення до виконання професійно орієнтованих завдань);
- виховне (виховувати і розвивати у здобувачів вищої освіти почуття самосвідомості; формувати вміння міжособистісного спілкування, необхідні для їх повноцінного функціонування як у шкільному середовищі, так і за його межами).

3. Компетентності та програмні результати навчання за ОП

Компетентності за ОП:

К05. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Програмні результатами навчання за ОП:

ПР10. Уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технології та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень.

ПР14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

По закінченні курсу ІМ здобувачі повинні:

- розуміти як ключові цінності, переконання та поведінка в академічному і професійному середовищі України відрізняються при порівнянні однієї культури з іншими;
- застосовувати міжкультурне розуміння у процесі безпосереднього усного і писемного спілкування в академічному та професійному середовищі;
- належним чином поводити себе й реагувати у типових академічних і професійних ситуаціях, знати правила взаємодії між людьми у таких ситуаціях.

• **Аудіювання:**

- розуміти основні ідеї та розпізнавати відповідну інформацію в ході детальних обговорень, доповідей, бесід, що за темою пов'язані з навчанням за спеціальністю;
- розуміти загальний зміст і більшість суттєвих деталей в автентичних радіо- і телепередачах, пов'язаних з академічною і професійною сферою;
- розуміти повідомлення та інструкції в академічному середовищі.

• **Говоріння (діалогічне мовлення, монологічне мовлення):**

- реагувати на основні ідеї та розпізнавати суттєво важливу інформацію в ході детальних обговорень, доповідей, бесід, що за темою пов'язані з навчанням та професією;
- чітко аргументувати відносно актуальних тем в академічному та професійному житті;
- виконувати низку мовленнєвих функцій і реагувати на них, гнучко користуючись загальноживаними фразами;
- реагувати на повідомлення та інструкції в академічному та професійному середовищах, адекватно реагувати на позицію співрозмовника;
- виступати з підготовленими індивідуальними презентаціями щодо широкого кола тем академічного та професійного спілкування;
- продукувати чіткий, детальний монолог з широкого кола тем академічного та професійного спрямування;
- користуватися базовими засобами зв'язку для поєднання висловлювань у логічно об'єднаний дискурс.

• **Читання:**

- розуміти автентичні тексти, пов'язані з навчанням та спеціальністю з підручників, газет, популярних і спеціалізованих журналів та Інтернет-джерел;
- визначати позицію і точки зору в автентичних текстах, пов'язаних з навчанням за спеціальністю;
- розуміти намір автора тексту і комунікативні наслідки висловлювання.

• **Письмо:**

- писати зрозумілі, деталізовані тексти різного спрямування, пов'язані з особистою та професійною сферами;
- писати у стандартному форматі деталізовані завдання і звіти, пов'язані з навчанням за спеціальністю;
- готувати і продукувати ділову та професійну кореспонденцію;
- писати з високим ступенем граматичної коректності;
- стисло викладати зміст тексту, логічно структурувати ідеї.

Мовні вміння

По закінченні курсу ІМ здобувачі повинні мати робочі знання:

- граматичних структур, що є необхідними для гнучкого вираження відповідних функцій та понять, а також для розуміння і продукування широкого кола текстів в академічній та професійній сферах;

- широкого діапазону словникового запасу (в тому числі термінології), що є необхідним в академічній та професійній сферах.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. People, family and social life

Тема 1. People

Тема 2. Family

Тема 3. Social life

Змістовий модуль 2. Home

Тема 1. Parts of a house, furniture and equipment

Тема 2. Types of houses and flats, condition and size

Тема 3. Renting a flat

Змістовий модуль 3. School

Тема 1. Types of schools, places in a school, people in a school

Тема 2. School subjects, objects, studying, leaving school

Тема 3. Exams

Змістовий модуль 4. Work

Тема 1. Jobs

Тема 2. Looking for a job

Тема 3. Work and money

Змістовий модуль 5. Food

Тема 1. Types of food

Тема 2. Preparing food

Тема 3. Restaurants and bars

Змістовий модуль 6. Shopping and services

Тема 1. Types of shops, services, trade

Тема 2. Complaining

Тема 3. Advertising

Змістовий модуль 7. Travelling and tourism

Тема 1. Means of transport, travelling

Тема 2. Accomodation

Тема 3. Accidents

Змістовий модуль 8. Culture and free time

Тема 1. Music, literature

Тема 2. Theater, film

Тема 3. The media, visual arts

Змістовий модуль 9. Sport

Тема 1. Kinds of sport

Тема 2. Equipment

Тема 3. Places, people

Змістовий модуль 10. Health

Тема 1. Illneses, injuries, symptoms

Тема 2. Organs of the body, treatment, health care

Тема 3. Healthy, unhealthy lifestyle

Змістовий модуль 11. Nature and environment

Тема 1. Landscape features, weather

Тема 2. Plants, animals

Тема 3. Nature disasters, environment

Змістовий модуль 12. Science and technology

Тема 1. Science and scientiests

Тема 2. Technology, computing

Тема 3. Space exploration

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. People, family and social life												
Тема 1. People	6		4		1	1	7		1		3	3
Тема 2. Family	6		4		1	1	6				3	3
Тема 3. Social life	6		4		1	1	6				3	3
Module control	2		2				2				1	1
Разом за змістовим модулем 1	20		14		3	3	21		1		10	10
Змістовий модуль 2. Home												
Тема 1. Parts of a house, furniture and equipment	6		4		1	1	7		1		3	3
Тема 2. Types of houses and flats, condition and size	6		4		1	1	6				3	3
Тема 3. Renting a flat	4		4		1	1	6				3	3
Module control	2		2				2				1	1
Разом за змістовим модулем 2	20		14		3	3	21		1		10	10
Змістовий модуль 3. School												
Тема 1. Types of schools, places in a school, people in a school	6		4		1	1	5		1		2	2
Тема 2. School subjects, objects, studying, leaving school	6		4		1	1	4				2	2
Тема 3. Exams	6		4		1	1	4				2	2
Module control	2		2				4				2	2
Разом за змістовим модулем 3	20		14		3	3	17		1		8	8
Змістовий модуль 4. Work												
Тема 1. Jobs	6		4		1	1	7		1		3	3
Тема 2. Looking for a job	6		4		1	1	6				3	3
Тема 3. Work and money	6		4		1	1	6				3	3
Module control	2		2				2				1	1
Разом за змістовим модулем 4	20		14		3	3	21		1		10	10
Змістовий модуль 5. Food												
Тема 1. Types of food	6		4		1	1	7		1		3	3

Тема 2. Preparing food	6		4		1	1	7		1		3	3
Тема 3. Restaurants and bars	6		4		1	1	6				3	3
Module control	2		2									
Разом за змістовим модулем 5	20		14		3	3	20		2		9	9
Змістовий модуль 6. Shopping and services												
Тема 1. Types of shops, services, trade	4		4		1	1		5	1		2	2
Тема 2. Complaining	6		4		1	1		5	1		2	2
Тема 3. Advertising	6		2		1	1		4			2	2
Module control	2		2					4			2	2
Final test	2		2									
Разом за змістовим модулем 6	20		14		3	3	20	18	2		8	8
Змістовий модуль 7. Travelling and tourism												
Тема 1. Means of transport, travelling	6		4		1	1		7	1		3	3
Тема 2. Accomodation	6		4		1	1		7	1		3	3
Тема 3. Accidents	6		4		1	1		6			3	3
Module control	2		2									
Разом за змістовим модулем 7	20		14		3	3	20	20	2		9	9
Змістовий модуль 8. Culture and free time												
Тема 1. Music, literature	6		4		1	1	7		1		3	3
Тема 2. Theater, film	6		4		1	1	7		1		3	3
Тема 3. The media, visual arts	6		4		1	1	6				3	3
Module control	2		2				2				1	1
Разом за змістовим модулем 8	20		14		3	3	22		2		10	10
Змістовий модуль 9. Sport												
Тема 1. Kinds of sport	6		4		1	1	5		1		2	2
Тема 2. Equipment	6		4		1	1	5		1		2	2
Тема 3. Places, people	6		4		1	1	4				2	2
Module control	2		2				4				2	2
Разом за змістовим модулем 9	20		14		3	3	18		2		8	8
Змістовий модуль 10. Health												
Тема 1. Illneses, injuries, symptoms	6		4		1	1	7		1		3	3
Тема 2. Organs of the body, treatment, health care	6		4		1	1	7		1		3	3
Тема 3. Healthy, unhealthy lifestyle	6		4		1	1	6				3	3
Module control	2		2				2				1	1
Разом за змістовим	20		14		3	3	22		2		10	10

модулем 10												
Змістовий модуль 11. Nature and environment												
Тема 1. Landscape features, weather	6		4		2	2	7		1		3	3
Тема 2. Plants, animals	6		2		1	1	7		1		3	3
Тема 3. Nature disasters, environment	6		2		1	1	6				3	3
Module control	2		2		1	1						
Разом за змістовим модулем 11	20		10		5	5	20		2		9	9
Змістовий модуль 12. Science and technology												
Тема 1. Science and scientists	4		2		2	2	5		1		2	2
Тема 2. Technology, computing	6		2		1	1	5		1		2	2
Тема 3. Space exploration	6		2		1	1	4				2	2
Module control	2		2		1	1	4				2	2
Final test	2		2									
Разом за змістовим модулем 12	20		10		5	5	18		2		8	8
Усього годин	240		160		40	40	240		20		110	110
Модуль 2												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин	240		160		40	40	240		20		110	110

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	People, family and social life	14	2
2.	Home	14	2
3.	School	14	2
4.	Work	14	2
5.	Food	14	2
6.	Shopping and services	14	2
7.	Travelling and tourism	14	2
8.	Culture and free time	14	2
9.	Sport	14	1
10.	Health	14	1
11.	Nature and environment	10	1
12.	Science and technology	10	1

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна

		форма	форма
1.	Use of the and an	2	6
2.	Possessive adjectives and pronouns	2	6
3.	Reflexive pronouns	2	6
4.	Indefinite pronouns	2	6
5.	Prepositions of place	2	6
6.	Prepositions of movement	2	6
7.	Types of adjective	2	6
8.	Types of adverb	2	6
9.	Adverbs and word order	2	6
10.	Not as...as, the same as	2	6
11.	Too, enough	2	6
12.	Present simple of present continuous	2	6
13.	Past simple or past continuous	2	6
14.	Wh- questions	2	6
15.	Verb+ing form, verb +infinitive	10	20
16.	Question tags	2	6

8. Індивідуальні завдання

ІНДЗ включає такі види завдань (за вибором здобувача вищої освіти а), спрямованих на відтворення інформації тематичного змісту та розвиток комунікативних компетенцій здобувачів вищої освіти:

1. Укладання рефератів в межах тематики змістового модуля. Обсяг роботи - до 10 тис. др. знаків. Усна презентація укладеного матеріалу в обсязі 150-200 слів.
2. Компаративне завдання (порівняльна характеристика освітніх систем). Творче завдання підвищеної складності, що базується на попередній підготовці матеріалу пізнавального характеру з подальшим компаративним аналізом визначених аспектів (в межах тематики змістового модуля).

Орієнтовна тематика компаративних завдань та реферативних робіт 1 КУРС

1. Родина. Family ties
2. Їжа. Food
3. Дива природи. Wonders of nature
4. Особливі стосунки. Special relationships
5. Місце для життя. A place to call home
6. Дозвілля, спорт. Ready! Steady! Go!

2 КУРС

1. Екстремальні ситуації. Extreme situations
2. Дозвілля. Time to spare
3. Новітні технології. High-tech world
4. Розваги. That's entertainment
5. Освіта навчання. Lessons to learn
6. Краса тіла. Зовнішність. The body beautiful

9. Методи навчання

Комунікативний підхід, метод проектів, інтерактивні методи навчання.

10. Методи контролю

- Тести навчальних досягнень (тестові завдання для контролю вмінь аудіювання, читання, письма, граматичних вмінь, фонетичних вмінь, перевірка усного мовлення тощо);
- тести загального володіння іноземною мовою;
- діагностичні тести;

- поточне оцінювання на практичному занятті;
- оцінка за навчальний проект;
- підсумкове тестування змістового модуля.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання знань та вмінь здобувача вищої освіти
180-200	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відмінні уміння складати професійні тематичні монологічні висловлювання. 2. Розуміння й адекватне реагування на питання екзаменатора щодо тем, які входять до вивченого курсу з іноземної мови (англійської, німецької, французької). 3. Уміння аргументовано пояснити свою точку зору. Повне розуміння текстів, вміння аналізувати, робити висновки, висловлюватись та вести бесіду за текстом для читання. 4. Досконале уміння укладати анотації до текстів професійного і соціально-політичного спілкування. Вміння оперувати вивченим лексико-граматичним матеріалом з конкретно комунікативною метою. 5. Фактична відсутність граматичних, лексичних, фонетичних помилок. 6. Правильність вимови та інтонації іноземної мови, що вивчається.
164-179	<ol style="list-style-type: none"> 1. Високого рівня розвинуті уміння представлення професійних тематичних монологічних висловлювань. 2. Уміння аргументувати свою точку зору. 3. Повне розуміння текстів для читання, вміння вести бесіду за текстами для читання. 4. Кваліфіковане уміння укладати анотації до текстів професійного і соціально-політичного спрямування. 5. Доцільне використання лексико-граматичного матеріалу. 6. Припущення обмеженої кількості (граматичних, лексичних, фонетичних) помилок.
148-163	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвинуті уміння логічного представлення професійних тематичних монологічних висловлювань. 2. Повне розуміння текстів для читання, адекватне реагування на питання до текстів для читання. 3. Розвинуті уміння укладати анотації до текстів професійного і соціально-політичного спрямування . 4. У цілому адекватне використання лексико-граматичного матеріалу. 5. Наявність певної кількості граматичних/лексичних, фонетичних помилок, що не порушують зміст мовлення.
128-147	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність уміння представляти тематичні висловлювання професійного спрямування з деякими порушеннями логіки викладу і аргументації. 2. Розуміння основного змісту текстів для читання, відповіді на запитання за текстом з припущенням помилок. 3. Наявність навичок укладання анотацій до текстів професійного і соціально-політичного спрямування. 4. Задовільне вміння оперувати вивченим лексико-граматичним матеріалом. 5. Наявність певної кількості граматичних/лексичних, фонетичних помилок, що порушують розуміння змісту мовлення.

120-127	1. Уміння робити короткі повідомлення на підготовлену тему, з припущенням помилок, які ускладнюють спілкування. 2. Розуміння окремих речень або фраз у текстах для читання. 3. Усвідомлення особливостей укладання анотацій до текстів професійного і соціально-політичного спрямування. 4. Наявність значної кількості граматичних, лексичних, фонетичних помилок, що суттєво порушують розуміння змісту мовлення.
70-119	1. Низький рівень уміння формування висловлювань професійного спрямування, фактична нездатність опрацьовувати професійно-спрямовані тексти для читання, нездатність укласти анотації до текстів професійного і соціально-політичного спілкування, відсутність сформованих лексико-граматичних навичок.
1-69	1. Відсутність сформованості умінь та навичок професійного спілкування іноземною мовою, обов'язковість повторного курсу.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

МОДУЛЬ 1																								МОДУЛЬ 2 (ІНДЗ)	Підсумковий контроль	Сума								
Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				Змістовий модуль III				Змістовий модуль IV				Змістовий модуль V				Змістовий модуль VI														
22				22				22				22				22				24														
T1	T2	T3	MK	T1	T2	T3	MK	M1	T2	T3	MK	T1	T2	T3	MK	T1	T2	T3	MK	T1	T2	T3	MK	T1	T2	T3	MK							
2	2	3	5	2	2	2	5	2	2	2	5	2	2	3	5	2	2	3	5	2	2	3	5	2	2	3	5	5	5	5	15	10	100	
МОДУЛЬ 1																								МОДУЛЬ 2 (ІНДЗ)	Підсумковий контроль	Сума								
Змістовий модуль VII				Змістовий модуль VIII				Змістовий модуль IX				Змістовий модуль X				Змістовий модуль XI				Змістовий модуль XII														
22				22				22				22				22				26														
T1	T2	T3	MK	T1	T2	T3	MK	M1	T2	T3	MK	T1	T2	T3	MK	T1	T2	T3	MK	T1	T2	T3	MK	T1	T2	T3	MK	T1	T2	T3	MK			
2	2	3	5	2	2	2	5	2	2	2	5	2	2	3	5	2	2	3	5	2	2	3	5	2	2	3	5	5	5	5	15	10	200	

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	
180-200	Відмінно		90-100% – A
164-179	добре	Зараховано	82-89% – B
148-163			75-81% – C
128-147	задовільно		69-74% –

					D
120-127					60-68% – E
70-119			незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	35-59% – FX
1-69			незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	1-34% – F

12. Рекомендована література

Основна

1. Граматика англійської мови: теорія. практика. тести (підручник для студентів вищих закладів педагогічної освіти) / [Н. В. Бріт, О.А. Голобородько, Г. О. Грабова, Н. В. Гут, Г. П. Іванчук, О. А. Заболотна, С. П. Шумаєва, І. Ю. Щербань] ; [укл. Н. В. Гут, О. А. Заболотна]. – Умань, 2013. – 400 с.
2. Longman exam activator (classroom and srlg-study preparation for all B1 level exams). – Edinburg : Pearson Education Limited, 2010. – 232 p.

Допоміжна

1. Murphy Raymond. English Grammar in Use. A self-study reference and practice book for elementary students of English / Raymond Murphy. Cambridge: University Press, 1998. 260 с.
2. Murphy Raymond. English Grammar for intermediate students of English / Raymond Murphy. Cambridge: University Press, 1998.320 с.

13. Інформаційні ресурси

Англомовні ресурси з основ імплементації Болонського процесу:

<http://www.bologna-bergen2005.no/>

http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/050520_Bergen_Communique.pdf

<http://www.bologna-bergen2005.no/EN/BASIC/BAS1.HTM>

http://www.bologna-bergen2005.no/EN/national_impl/01NAT_IMP.HTM

Європейський мовний портал <http://www.europa.eu.int/languages/en/home>

Інформаційні джерела

<http://www.europa.eu.int/>

<http://ue.eu.int/>

<http://euobserver.com/>

<http://www.ebsummit.org/>

<http://www.cor.eu.int/>

Міжнародні екзамени:

<http://www.ets.org/vgn-ext-templating/> <http://www.ets.org/portal/site/ets/>